

Netbeheer Nederland

Anna van Buerenplein 43
2595 DA Den Haag

Postbus 90608
2509 LP Den Haag
070 205 50 00
secretariaat@netbeheernederland.nl
netbeheernederland.nl

Ministerie van Justitie en Veiligheid
T.a.v. mevrouw Yeşilgöz-Zegerius
Postbus 20301
2500 EK DEN HAAG

Kenmerk

BR-2024-2083

Datum

1 juli 2024

Behandeld door

Ron Wibbelink

E-mail

Ron.Wibbelink@tennet.eu

Doorkiesnummer

070 205 50 00

Onderwerp

Consultatiereactie Cyberbeveiligingswet

Geachte heer, mevrouw,

Bijgaand treft u de reactie van Netbeheer Nederland (hierna: NBNL) aan op het concept wetsvoorstel van de Cyberbeveiligingswet (hierna: Cbw), zoals ter consultatie voorgelegd op 21 mei 2024. Als vereniging van alle elektriciteits- en gasnetbeheerders in Nederland, heeft NBNL met veel interesse en belangstelling de Cbw, welke de Europese NIS2-richtlijn implementeert, bestudeerd. NBNL waardeert de kans om te reageren op de Cbw en maakt hier middels dit schrijven graag gebruik van. In deze reactie geeft NBNL haar visie op het conceptwetsvoorstel en doen wij een aantal aanbevelingen voor verbetering.

NBNL staat positief tegenover de doelstellingen van de Europese NIS2-richtlijn en de Nederlandse implementatiewet; de Cbw. Het verhogen van digitale veiligheid en weerbaarheid is cruciaal voor de continuïteit van onze werkzaamheden en het waarborgen van een van de meest betrouwbare energiesystemen ter wereld. Dit is vooral van belang in een tijd waarin digitale dreigingen onverminderd groot zijn. Wij ondersteunen daarom o.a. de uitbreiding van het aantal sectoren en subsectoren dat onder het bereik van de Cbw valt en de aandacht voor de beveiliging van de toeleveringsketen. Wel verzoekt NBNL te verduidelijken hoe de Cbw zich verhoudt tot andere (sectorspecifieke) cybersecurity wetgeving, zoals de Network Code on Cyber Security (hierna: NCCS) en de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten (hierna: Wwke).

NBNL concentreert zich in haar consultatiereactie op de punten uit de Cbw welke aanpassing, verdere uitwerking of nadere toelichting behoeven. Hierna volgt een korte opsomming en uitwerking van de voor NBNL belangrijkste aandachtspunten. In bijlage 1 treft u een overzicht en nadere uitwerking van alle door NBNL gesignaleerde aandachtspunten. De belangrijkste punten zijn:

- Artikel 27 e.v. (meldplicht significante incidenten):
 - Naast de meldplicht vanuit de Cbw hebben de netbeheerders ook te maken met de meldplicht vanuit de Wwke en de NCCS. NBNL adviseert dat de melding onder de Cbw, Wwke en NCCS binnen één loket en met één melding kan plaatsvinden.
 - NBNL adviseert dat de gegevens die worden gemeld, met de juiste waarborgen (o.a. beveiligd en met vertrouwelijkheid) worden behandeld, dit om onrechtmatig openbaar maken van deze gegevens te voorkomen. Het procesmatige voorstel is dat -voorafgaand-

IBAN NL51 ABNA 0613001036

BTW-nummer NL8185.25.101.B01

KvK-nummer 09175117

Kenmerk
BR-2024-2083

Datum
1 juli 2024

aan het eventueel openbaar publiceren, afstemming plaatsvindt tussen de entiteiten die de betreffende melding hebben gedaan en de RDI en/of CSIRT.

- Een incident is conform artikel 27 Cbw een significant incident als het “een ernstige operationele verstoring van de diensten of financiële verliezen (...) veroorzaakt of kan veroorzaken”. NBNL ziet in de MvT bij de Cbw graag verduidelijkt wanneer sprake is van een situatie waarbij een incident een ernstige verstoring kan veroorzaken, dit mede in relatie tot bijna incidenten en de mogelijkheid van het vrijwillig melden van incidenten.
- NBNL ondersteunt de richting dat de drempelwaarden van de Cbw (en ook van de Wwke) duidelijk en uniform worden opgesteld. Wij vernemen graag hoe dit procesmatig wordt vormgegeven en ondersteunen een gezamenlijk overleg tussen in ieder geval netbeheerders en autoriteiten waarin deze drempelwaarden worden opgesteld. NBNL biedt aan hier graag constructief in mee te willen denken.
- Artikel 26 (governance):
 - Artikel 26 Cbw spreekt over “het bestuur”. Op p. 23 MvT bij de Cbw staat dat dit geen bestuursorgaan in de zin van de Awb is, maar “het bestuur van een organisatie”. NBNL ziet de term “bestuur” graag verduidelijkt, bv. door hier een definitie van op te nemen, dan wel in de MvT bij de Cbw dit nader uit te werken.
 - NBNL adviseert dat de opleiding van bestuurders aansluit bij de taken en verantwoordelijkheid van de bestuurders. NBNL adviseert dat de formulering “met het oog op het aantonen” meer precies wordt gemaakt. Het zou de duidelijkheid en richtlijnen voor implementatie ten goede komen, indien het artikel zo wordt geformuleerd, dat het overleggen van een certificaat afdoende bewijs is voor het aantonen van de kennis en vaardigheden.
 - Artikel 26 lid 7 Cbw is gericht op hoofdelijke aansprakelijkheid van de bestuurders. Een bestuurder kan volgens Boek 2 Burgerlijk Wetboek persoonlijk aansprakelijk gesteld worden voor wanbeleid of wanbestuur onder bepaalde omstandigheden. NBNL vraagt zich af hoe artikel 26 lid 7 Cbw zich verhoudt tot de bestuurdersaansprakelijkheid uit Boek 2 Burgerlijk Wetboek en ziet dit graag verduidelijkt in de MvT bij de Cbw.
- Artikel 23 (zorgplicht):
 - NBNL adviseert dat er een keuze gemaakt moet worden: netbeheerders als aanbieders van essentiële diensten krijgen meer mogelijkheden om eisen te stellen aan toeleveranciers of de overheid stelt zelf meer eisen aan toeleveranciers van essentiële diensten.
 - De MvT bij de Cbw bepaalt op p. 21 onder sub d: “beveiliging van toeleveringsketen”. NBNL ziet graag verduidelijkt dat dit uitsluitend de rechtstreekse leveranciers en/of toeleveringsketen betreft, zoals ook bepaald is in artikel 21 lid 3 NIS2.

Wij danken u voor de gelegenheid om onze appreciatie uit te spreken en onze aandachtspunten kenbaar te maken. Wij hopen van harte dat onze input bijdraagt aan de verbetering van het onderliggende wetsvoorstel. NBNL is graag bereid om haar reactie nader (mondeling) toe te lichten, mocht dit gewenst zijn. Verder denkt NBNL uiteraard graag mee bij de verder te nemen vervolgstappen en de uitwerking van de Cbw in lagere regelgeving.

Met vriendelijke groet,

Hans-Peter Oskam
Directeur energietransitie en beleid

Bijlage 1: artikelsgewijze reactie op de Cbw

Artikel	Opmerking
Art. 17 Cbw	<p>1. Het CSIRT heeft onder meer als taak 'het verzamelen en analyseren van forensische gegevens'. Het is onduidelijk of deze gegevens altijd/doorlopend worden verzameld of dat deze slechts worden verzameld wanneer een entiteit een verzoek doet tot ondersteuning bij een incident. NBNL adviseert om vast te leggen of het CSIRT in de uitvoering van haar taken zoals scanning van gegevens, deze forensische gegevens continu verzamelt of dat deze pas worden verzameld als een entiteit een verzoek doet tot ondersteuning bij een incident.</p> <p>2. NBNL vraagt zich af welke gemeenschappelijke of gestandaardiseerde praktijken, classificatieschema's en taxonomieën hier worden bedoeld. Is het CSIRT in de positie een entiteit te dwingen mee te werken en deze standaarden te gebruiken?</p> <p>3. Op welke wijze wordt er (meer) richting gegeven aan de vereiste passende, veilige en weerbare communicatie-en informatiestructuur voor de uitwisseling tussen CSIRT en de relevante partijen?</p>
Art. 23 Cbw	<p>1. Met betrekking tot de veiligheidsmaatregelen van toeleveranciers is een belangrijk aspect de beperkte mogelijkheden vanuit de netbeheerders om van toeleveranciers zaken te eisen op het gebied van security. Zeker daar waar het slechts enkele, grote toeleveranciers (oligopolie) betreft is de invloed op de toeleveranciers vaak minimaal (voorbeelden: telecom- en cloudproviders, grote OT-fabrikanten). NBNL adviseert dat er een keuze gemaakt moet worden: netbeheerders als aanbieders van essentiële diensten krijgen meer mogelijkheden om eisen te stellen aan toeleveranciers of de overheid stelt zelf meer eisen aan toeleveranciers van essentiële diensten.</p> <p>2. NBNL ziet graag verduidelijkt in hoeverre de zorgplicht uit artikel 23 Cbw inhoudelijk verschilt van de zorgplicht uit artikel 16 Wwke.</p> <p>3. Artikel 23 lid 4 Cbw biedt de mogelijkheid om bij AMvB de zorgplicht nader uit te werken. NBNL is graag betrokken bij de verdere uitwerking hiervan.</p> <p>4. NBNL constateert dat de latere uitwerking van de zorgplicht per AMvB ertoe leidt dat organisaties minder tijd hebben om aan die zorgplicht te voldoen alvorens de Cbw in werking treedt. NBNL pleit ervoor dat toezichthouders hier rekening mee houden.</p> <p>5. De MvT bij de Cbw bepaalt op p. 22 dat naar verwachting in de AMvB gebruik gemaakt gaat worden van de mogelijkheid om maatregelen vast te stellen die een hoger cyberbeveiligingsniveau waarborgen. NBNL pleit ervoor om geen nationale kop toe te passen op de Cbw.</p> <p>6. De MvT bij de Cbw bepaalt op p. 21 onder sub d: "beveiliging van toeleveringsketen". NBNL ziet graag verduidelijkt dat dit uitsluitend de <u>rechtstreekse leveranciers/toeleveringsketen</u> betreft zoals bepaald in artikel 21 lid 3 NIS2.</p> <p>7. NBNL ziet graag verduidelijkt hoe de eigen verantwoordelijkheid en inschatting van entiteiten voor de invulling van de eis van passende, evenredige technische, operationele en organisatorische maatregelen zich verhoudt tot de beoordeling van de toezichthouder of de maatregelen voldoende zijn. Hoe wordt invulling gegeven aan de rechtszekerheid voor de betrokken entiteiten?</p> <p>8. NBNL merkt op dat netbeheerders risicoanalyses op het gebied van nationale veiligheid met meerdere toezichthouders (NCTV, EZK en RDI, NCCS etc.) bespreken.</p>

	<p>In hoeverre is het mogelijk dat de bevoegde Minister aan de zijde van de toezichthouders één van de toezichthoudende instanties kan aanwijzen om een coördinerende rol met de andere toezichthouders op zich te nemen?</p>
Art. 24 en 33 Cbw	<p>1. Naast de meldplicht vanuit de Cbw hebben de netbeheerders ook te maken met de meldplicht vanuit de Wwke en de sector specifieke EU Network Code on Cyber Security (NCCS). NBNL adviseert dat de melding onder de Cbw, Wwke en NCCS binnen één loket en met één melding kan plaatsvinden.</p> <p>2. Artikel 24 lid 3 en artikel 33 lid 3 Cbw bepalen dat bij AMvB nadere regels gesteld kunnen worden ter uitvoering van artikel 4 lid 3 NIS2. NBNL is graag betrokken bij de verdere uitwerking hiervan.</p>
Art. 26 Cbw	<p>1. Artikel 26 lid 2 Cbw bepaalt dat ieder lid van het bestuur dient te beschikken over nader genoemde kennis en vaardigheden. NBNL merkt op dat dit vraagt om gedegen inhoudelijke kennis en vraagt zich af of dit gevraagd kan worden van alle bestuurders. In het verlengde daarvan vraagt NBNL zich af hoe deze eis zich verhoudt tot het beleggen van risicomangement in de lijn. Zou op het bestuur niet de verplichting moeten rusten om ervoor te zorgen dat voldoende kennis en vaardigheden binnen de organisatie aanwezig is i.p.v. als bestuur zelf over die kennis en vaardigheden beschikken?</p> <p>2. Artikel 26 Cbw spreekt over “het bestuur”. Op p. 23 MvT bij de Cbw staat dat dit geen bestuursorgaan in de zin van de Awb is, maar “het bestuur van een organisatie”. NBNL ziet de term “bestuur” graag verduidelijkt, bv. door hier een definitie van op te nemen met een verwijzing naar Boek 2 Burgerlijk Wetboek, dan wel in de MvT bij de Cbw dit nader uit te werken.</p> <p>3. Op p. 23 MvT bij de Cbw staat dat op bestuursleden de verplichting rust dat zij vanaf inwerkingtreding van de Cbw over voldoende kennis en vaardigheden beschikken. NBNL vraagt zich af hoe deze zinsnede zich verhoudt tot artikel 26 lid 3 Cbw welke bepaalt dat ieder lid van het bestuur binnen twee jaar na inwerkingtreding van artikel 26 lid 2 Cbw aan de eisen van artikel 26 lid 2 Cbw moet voldoen.</p> <p>4. Artikel 26 lid 7 Cbw is gericht op hoofdelijke aansprakelijkheid van de bestuurders. Een bestuurder kan volgens Boek 2 Burgerlijk Wetboek persoonlijk aansprakelijk gesteld worden voor wanbeleid of wanbestuur onder bepaalde omstandigheden. NBNL vraagt zich af hoe artikel 26 lid 7 Cbw zich verhoudt tot de bestuurdersaansprakelijkheid uit Boek 2 Burgerlijk Wetboek?</p>
Art. 27 Cbw	<p>1. Naast de meldplicht vanuit de Cbw hebben de netbeheerders ook te maken met de meldplicht vanuit de Wwke en de NCCS. NBNL adviseert dat de melding onder de Cbw, Wwke en NCCS binnen één loket en met één melding kan plaatsvinden.</p> <p>2. NBNL adviseert dat de gegevens die worden gemeld, met de juiste waarborgen (o.a. beveiligd en met vertrouwelijkheid) worden behandeld, dit om onrechtmatig openbaar maken van deze gegevens te voorkomen. Dit is in het belang van de bescherming van de energienetten en daarmee het belang van de vitale infrastructuur van Nederland. Het procesmatige voorstel is dat er - voorafgaand- aan het eventueel openbaar publiceren, afstemming plaatsvindt tussen de entiteiten die de betreffende melding hebben gedaan en de RDI en of CSIRT.</p> <p>3. Een incident is conform artikel 27 Cbw een significant incident als het “een ernstige operationele verstoring van de diensten of financiële verliezen (...) veroorzaakt of <u>kan</u> veroorzaken”. NBNL ziet in de MvT bij de Cbw graag verduidelijkt wanneer sprake is van een situatie waarbij een incident een ernstige verstoring kan veroorzaken, dit mede in relatie tot bijna incidenten en de mogelijkheid van het vrijwillig melden van incidenten.</p>

	<p>4. NBNL adviseert dat de tijdslijnen voor het delen van informatie over kwetsbaarheden, dreigen en incidenten tussen CSIRT's, CA's en netbeheerders uit de NCCS worden opgenomen in de Cbw (en Wwke). Met duidelijke tijdslijnen voor CSIRT's en CA's om informatie met netbeheerders onverwijld te delen, kunnen netbeheerders zelf adequaat reageren om de vitale energie-infrastructuur van Nederland te beschermen. De oproep is dat de Cbw (en Wwke) tweerichtingsverkeer in Nederland én Europa waarborgen wat betreft delen van informatie over kwetsbaarheden, dreigingen en incidenten tussen CSIRT's, CA's en entiteiten in Nederland én Europa.</p>
Art. 32 Cbw	<p>1. Art. 32 Cbw en p. 25 van de MvT bij de Cbw duiden niet wat wordt bedoeld met "ontvangers van diensten". NBNL ziet graag verduidelijkt hoe dit begrip gelezen moet worden. Hoe moet verder de verplichting om "maatregelen mee te delen die ontvangers kunnen nemen in reactie op de dreiging" worden geïnterpreteerd?</p>
Art. 37 Cbw	<p>1. In artikel 37 Cbw is een delegatiegrondslag opgenomen om bij AMvB nadere regels te kunnen stellen ter uitwerking van de meldplicht. NBNL ondersteunt de richting dat de drempelwaarden van Cbw (en Wwke) duidelijk en uniform worden opgesteld. Wij vernemen graag hoe dit procesmatig wordt vorm gegeven en ondersteunen een gezamenlijk overleg tussen in ieder geval netbeheerders en autoriteiten (waaronder ministerie EZK, ministerie J&V, NCSC en RDI) waarin deze drempelwaarden worden opgesteld. De netbeheerders bieden hier graag aan constructief mee te willen denken.</p>
Art. 42 Cbw	<p>1. NBNL vraag om nadere duiding artikel 42 lid 2 Cbw en paragraaf 5.5.3 MvT bij de Cbw: hoe gaat deze wet voorkomen dat vrijwillige meldingen niet gedaan worden vanwege het automatisch doorzetten van gedane vrijwillige meldingen vanuit het CSIRT naar de toezichthouder (rolscheiding CSIRT vs. Toezichthouder)?</p>
Art. 45 Cbw	<p>1. NBNL adviseert dat informatie zoals IP-bereiken uitsluitend op vrijwillige basis wordt verstrekt aan een nationaal register. NBNL adviseert verder om de in artikel 45 lid 2 Cbw genoemde termijn van verstrekking binnen 2 weken van de in artikel 45 lid 1 Cbw genoemde gegevens te schrappen. Deze termijn is niet realistisch. De geadviseerde termijn is 6 maanden.</p>